

Essentiële kwesties bij het uitvoeren van een deskundigenonderzoek

- Het doel van het deskundigenonderzoek is anders dan het doel van de juridische procedure: bij het onderzoek door de deskundige gaat het om het zoeken naar de *causale verklaring* van een onheilsgebeurtenis. Het beantwoorden van de schuldvraag of -vragen – draagt de gedaagde partij verantwoordelijkheid voor het onheil? – is aan de (tucht)rechter voorbehouden. Die baseert zich daarvoor mede op de uitkomsten van het deskundigenonderzoek.
- Bij het zoeken naar het antwoord op de vraag *waardoor* iets kon gebeuren, is het van groot belang zich te realiseren vanuit welk causaal model wordt onderzocht en gere-deneerd: is dat een eenvoudig/lineair of – beter – een samengesteld/complex concept? Bestudering van de werkelijkheid is steeds lastiger dan het lijkt.
- Elke onheilsgebeurtenis vindt steeds plaats door een samenstel en samenspel van factoren en die elementen en hun interactie moeten expliciet omschreven en onder-zocht worden. Er is dus nooit sprake van één oorzaak als verklaring voor het gevolg maar steeds van een samenspel.
- De analyse van de onheilsgebeurtenis baseert zich op goed doordachte expliciete vra-gen. De centrale onderzoeksvraag is immer *open* van aard en richt zich op *wat* is hier precies gebeurd (reconstructie) en *waardoor* is het zo gelopen (verklaring)? De cen-trale onderzoeksvraag wordt ondersteund door deelvragen, wederom steeds open van vorm.
- Ieder retrospectief onderzoek van een calamiteit wordt altijd beïnvloed door kennis van de onzalige afloop, de *hindsight-bias*. Dat vraagt methoden en technieken om die vooringenomenheid zoveel mogelijk te elimineren.
- De deskundige dient eerst een plan van aanpak te maken en de methodologie is steeds gebaseerd op de principes van goed calamiteitenonderzoek. De onderzoeker dient geschoold te zijn in dergelijke basisbeginselen; adequate vakkennis en ervaring van de eigen discipline zijn vanzelfsprekend nodig maar op zich nimmer toereikend voor dit type navorsing.
- Zelden of nooit is een onheilsgebeurtenis uniek. Het is daarom nodig dat de deskun-dige uitgebreid literatuuronderzoek doet naar bestaande empirische studies over dit onderwerp, in het bijzonder naar verklarende onderzoeken. Het probleem wordt tot op de bodem uitgezocht.
- Aan de deskundige worden uiteenlopende eisen gesteld. Deze heeft voldoende kennis en ervaring en is nog steeds actief in diens discipline en dus BIG-geregistreerd. Het getuigt van wijsheid als niet meer werkzame artsen zich onthouden van deskundigen-onderzoeken.

Aanbevolen literatuur:

- R.W.M. Giard. Werken aan waarheidsvinding. Over het belang van de juiste onderzoeksmethoden in het aansprakelijkheidsrecht. Den Haag: Boom Juridisch; 2016.
- S. Dekker. The field guide to understanding “human error.” 3rd ed. Farnham: Ashgate Publishing Ltd; 2014.
- R.J. Allen. Taming complexity: Rationality, the law of evidence and the nature of the legal system. Law, Probab Risk. 2013;12:99–113.
- R.W.M. Giard & H.L.J.G. Merckelbach. Nietzsches gelijk: waarom wijsheid achteraf onbillijk is. Ned Juristenbl. 2009;84(16):1014–21.
- R.W.M. Giard. Leren van fouten? Achteraf oordelen is te simpel. Med Contact 2018;(3):18–21.